

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

Ref. 200601042-

Vår ref. 07/1270-5
C00 /HENL

Dato 06.03.2008

SVAR - HØRING - UTKAST TIL RIKSPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR UNIVERSELL UTFORMING

Viser til høringsbrev datert 06.12.2007. Pilotkommunen Porsgrunn, fylkesmannen og Telemark fylkeskommune har ei arbeidsgruppe på universell utforming, basert på at Porsgrunn er pilotkommune. Fylkeskommunen og fylkesmannen har her samkjørt noen kommentarer til høringsutkastet. Porsgrunn kommune behandler forslaget til rikspolitiske retningslinjer politisk og kommer derfor med egen uttalelse.

Rikspolitiske retningslinjer - et nyttig verktøy

For å fokusere på og øke bevisstheten og stille krav til tilgjengelighet og universell utforming generelt, er det bra at det fremmes rikspolitiske retningslinjer. Disse kan med fordel følges opp med eksempler, både for å ivareta hensynet i planlegging, prosjektering og gjennomføring. Vi regner med at det kommer mye nyttig materiale ut av pilotprosjektene i landet. Porsgrunn arbeider for eksempel med et prosjekteringsverktøy for universell utforming av publikumsbygg, og som Trondheim pilotprosjekt kommer til å bidra videre på.

All planlegging etter plan- og bygningsloven

Under pkt 2 Virkeområde og formål står følgende:

Retningslinjene skal legges til grunn for all planlegging etter plan- og bygningsloven.

Dette dokumentet dreier seg om arealplaner, slik vi leser det. Høringsutkastet har vektlagt planlegging, men er svak på prosjektering. Plan- og bygningsloven handler jo om både planmyndighet og byggesak. Sistnevnte kommer ikke godt nok fram.

For at intensjonen om universell utforming skal bli gjennomført i praksis i våre bygde omgivelser, er ikke dette godt nok. Plan legger rammene for det som skal bygges, og er selvfølgelig et nødvendig utgangspunkt. Imidlertid er prosjekteringen minst like viktig. Det er på prosjekteringsnivå at universell utforming ofte glipper, fordi det er her detaljene tegnes og beskrives. Detaljene er viktige; som cm på dørterskler slik at den svakeste kommer over, eller tydelig inngangsparti slik at den orienteringshemmede finner fram.

Nytt punkt foreslås tatt inn under krav til utforming:

I all planlegging/ prosjektering skal byggverk minst tilfredsstille kravene gitt i teknisk forskrift til plan og bygningsloven (TEK) §§ 10 -1 til 10-6.

Det er viktig at det blir satt klarere krav også til innendørs utforming. Private utbyggere tar ikke dette på alvor uten at det settes tydelige krav. Et eksempel på dette er nye flerleilighetsbygg der fellesdører er for tunge (over 2 kg drakraft) og ofte mangler elektrisk døråpner. Nylig var, ifølge nettverket vårt i Porsgrunn, en slik sak i trykderetten, der søker fikk medhold i at rikstrykdeverket må dekke elektrisk døråpner. Dette viser at loven ikke er tydelig nok.

Så - for virkeområdet utover å være planverktøy:

- Enten må dokumentet ta inn prosjektering (byggesak) på en bedre måte, eller det kan lages en egen RPR om dette feltet eller vises til eksempler for å sikre gjennomføring.
- Offentlige bygg har en del fokus, men det er behov for klarere retningslinjer også for boligbygg.

Generelle kommentarer

Det er bra at det settes et tydelig nasjonalt mål for universell utforming. I forslaget til retningslinjene er det særlig punkt 5 vi ønsker få enda tydeligere.

Når det gjelder punkt 3 om ansvarsforhold, er det viktig at kommunen både sørger for at retningslinjene blir ivaretatt, og at de sørger for at de følges opp i *byggesaker og prosjektering/gjennomføringsfase*. Departementet, på lik linje med fylkeskommunen, bør ha ansvar for å ivareta universell utforming i egne planer, stortingsmeldinger og lignende.

Universell utforming favner mer enn tilgjengelighet. Slik sett er det viktig at begreper er omfattende. I punkt 4a) er det viktig at kommunen ikke bare skal vurdere tilgjengelighetssituasjonen i planområdet, men begrepet favner mer enn tilgjengelighet; for eksempel at *egnetheten med hensyn på universell utforming blir ivaretatt i all planlegging etter plan- og bygningsloven*.

Det er særlig en skjerpelse fra bør og etterstrebe til *skal og krav til* som er hovedkommentaren til punkt 5. I all planlegging *skal* følgende *krav* legges til grunn, heller enn etterstribes. Det bør etter en modning på satsingsområdet bli en selvfølge å velge slike løsninger. En kan heller vise til særlige grunner eller dispensere dersom andre hensyn veier tyngre, som for eksempel der kulturminneverninteresser i enkelte tilfeller veier tyngst.

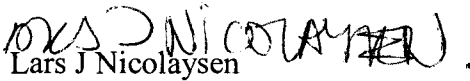
- a) Bra at lokalisering er med i krav til fysisk utforming. Legge til at sentrumsområder skal fungere som møteplass for kultur, næring, service, opplevelse og deltakelse sosialt for alle.
- b) Bruke et sterkere ord enn tilfredsstillende atkomst.
- c) ... planlegges utformet slik at de er tilgjengelige, brukbare og innbyr til aktivitet og rekreasjon for alle.
- d) Arbeidsplasser, omsorgstilbud, servicetilbud og boliger for mennesker med behov for særlig tilrettelegging planlegges integrert i senterstrukturen og tjenestetilbudet for alle eller lokalisert med hensyn på brukbarhet, sosial inkludering, transport, lokalklima og integrert i utbyggingsmønsteret forøvrig. Setningen er noe tung.
- e) Kutte ..., i så stor utstrekning som mulig. All planlegging bør ta høyde for å utforme løsninger for alle.

Videre: Kommunen skal i sin planlegging legge vekt på å skape omgivelser som gir alle mennesker gode muligheter til å orientere seg, bevege seg og være sosialt inkludert. Belastninger....osv.

Veien videre

Vi håper dere får mange gode kommentarer, slik at vi får et godt og tydelig verktøy for å få fart på universell utforming i planarbeid på alle nivå, byggesaker og design for alle.

Med hilsen

Lars J Nicolaysen

Resultatansvarlig leder regional utvikling, Tfk

Saksbehandlere: Marit Kjelling og Kjersti Berg fra Porsgrunn kommune, Ingrid Skaara
Serkved hos FmTe, Elisabeth Jøntvedt og Lene Hennem i Tfk

Kopi til: Porsgrunn kommune
Fylkesmannen i Telemark
Folkehelse, her